

GROTE MYSTERIES

**Raadselachtige
Verdwijningen**

Het raadsel van Oak Island

Ligt er een schat begraven in de Geldput op Oak Island in Nova Scotia? Tweehonderd jaar lang hebben schatgravers uit alle delen van de wereld wanhopige pogingen gedaan een schat boven de grond te halen. Maar één voor één werden ze verslagen door de vernuftige constructie van de Geldput, die eenvoudig onder water liep, zodra er een bepaalde diepte was bereikt. Vijf mensenlevens en een vermogen aan geld zijn verloren gegaan bij de dolle jacht naar de schat. Heeft de zeeroverkapitein Kidd ooit zijn rijke buit begraven in die schijnbaar bodemloze put op dat kleine eiland? Of heeft een andere onbekende geniale uitvinder van de constructie de schat al lang geleden weggehaald? Het mysterie is tot op de dag van vandaag onopgelost gebleven.

Begraven schatten spreken nog steeds tot de verbeelding van veel mensen. Ze stellen zich dan reusachtige schatkisten voor, rijk gevuld met glinsterende goudstukken, glanzende parels en kostbare sieraden, die door woeste zeerovers op een onbewoond eiland in de oceaan zijn begraven. Geestdriftige schatgravers hebben tientallen jaren van hun leven gewijd aan het zoeken naar een rijke zeeroversbuit. Maar men heeft nooit kunnen bewijzen dat er op de plaats waar een schat zou zijn begraven, ook werkelijk een schat zou zijn gevonden. Zonder zich maar enigszins te laten afschrikken door dat ontmoedigende feit, zetten de schatgravers van vandaag steeds vindingrijkere apparatuur in om te proberen de aarde zijn geheimen te ontfutselen. In de bijna 200 jaar na de toevallige ontdekking van de Geldput, waar - naar men zegt - een schat zou zijn begraven, heeft men al anderhalf miljoen dollar uitgegeven om... niets te vinden.

De Geldput bevindt zich op een eiland. Het is geen eiland met gevaarlijke riffen, waar haaien in rondzwemmen, zoals men zich gewoonlijk een eiland voorstelt waar een schat is begraven. Oak Island ligt in Mahone Bay aan de zuidkust van het schiereiland Nova Scotia in Canada. Het is een vriendelijk eiland, waar de mensen van het vasteland dikwijls met een picknickmandje naartoe varen om er een vrije dag door te brengen. Het eiland dankt zijn faam aan een boottochtje dat de 16-jarige Daniel McGinnis maakte in de zomer van 1795. Daniel peddelde in zijn kano rond in de baai met de bedoeling op verkenning te gaan op een van de ontelbare onbewoonde eilandjes. Hij had een grote stapel boterhammen bij zich, omdat hij van plan was

Boven: De nauwkeurige ligging van Oak Island is op deze kaart van Nova Scotia duidelijk aangegeven.

Op de bladzijde hiernaast: Zeeroverschatten hebben de mensen al vele eeuwen lang geboeid. Deze prent illustreert een en ander over het onderwerp, maar wel met de nodige spot!

De ontdekking van Daniel

de hele dag weg te blijven. Na een poosje legde hij zijn kano aan op Oak Island, dat zijn naam gekregen had door de rode eiken die overvloedig groeiden aan beide uiteinden van het eiland. Het 1,5 km lange Oak Island leek wat op een zandloper. Tussen de twee helften lag een stuk moeras. Daniel trok zijn kano op het strand in de wijde inham aan de zuidoostkant van het eiland en liep in de richting van het bos. Hij was nog maar even onderweg toen hij op een open plek kwam. In het midden stond een oude eik. Ongeveer 5 m boven de grond was een van de takken afgezaagd en de stomp vertoonde duidelijk de striemen van touwen en takels. Precies onder de stomp op de grond zag de jongen een rond gat van zo'n 4 m in doorsnee. Verbaasd keek hij rond... Op die open plek in het bos waren heel wat bomen weggehakt en er waren al nieuwe struiken voor in de plaats gekomen.

Daniel holde terug naar het strand. Hij sprong in zijn kano en peddelde terug naar huis in de vaste overtuiging dat er onder de grond op de open plek een schat was begraven. Evenals de andere jongens die aan de kust woonden, was hij opgegroeid met spannende verhalen over zeerovers. Men zegt wel dat de naam van de baai is afgeleid van het oude Franse woord *mahonne*, een snel, laaggebouwd schip dat veel gebruikt werd door de piraten die rovend rondtrokken over de Middellandse Zee. Weer terug in zijn woonplaats Chester aan de oostkust van de baai, vertelde Daniel zijn twee vrienden, John Smith die 20 jaar oud was en de 13-jarige Anthony Vaughan van zijn ontdekking. De volgende dag roeiden ze met z'n drieën naar Oak Island. In de boot lagen houwelen en schoppen. Verwoed begonnen de jongens onder de boom te graven. En ze waren helemaal opgewonden toen ze tijdens het graven een stuk van een houweel ontdekten in de harde kleiwanden van de cirkelvormige schacht. Op ruim een meter diepte vonden ze een laag platte stenen van een soort dat niet op Oak Island voorkomt. Op drie meter diepte stootten ze op een platform van stevige eiken blokken van zo'n 15 cm dikte. De blokken liepen over de gehele breedte van de schacht en waren stevig verankerd in de kleiwanden. De jongens trokken het hout eruit en groeven verder. Op zes meter diepte bevond zich een tweede platform van eiken blokken en op negen meter diepte weer een. Met de gereedschappen die de jongens tot hun beschikking hadden, konden ze niet dieper graven. Ze staken stokken in de schacht om de diepte aan te geven die ze hadden bereikt. Daarna gingen ze terug naar het vasteland om hulp te halen. Dat bleek moeilijker te zijn dan ze hadden verwacht. Veel mensen uit hun dorp geloofden dat het spookte op het eiland. Een vrouw herinnerde zich een verhaal dat er 's avonds en 's nachts geheimzinnige lichten en vuren op het eiland waren gezien. Op een dag waren er een paar mannen naar het eiland geroeid en ze waren nooit meer teruggekomen. Pas negen jaar later in 1804, lukte het de drie schatzoekers iemand te interesseren voor de schat op het onbewoonde eiland. Degene die de jongemannen warm gekregen hadden voor de zaak was Simeon Lynds, een jongeman uit een rijke familie. Hij richtte een vereniging van vrienden op, 'om de pioniers te steunen met het doel de schatgraverij tot een goed einde te kunnen brengen'. In de tussentijd hadden de jongens een dikke laag modder in de put verzameld. Toen die was opgeruimd, stootten de gravers op de stokken die de drie jongens destijds in de aarde hadden gestoken. Daaruit leidden ze af, dat de plek sedertdien onaangeroerd was gebleven.

Naarmate men dieper in de schacht kwam, werden steeds meer platforms blootgelegd.

Op 27 m diepte werd een vlakke steen blootgelegd. De steen was on-

geveer 1 m lang en 30 cm breed en kwam niet in Nova Scotia voor. Aan de onderzijde waren letters en tekens ingesneden, maar de schatgravers konden er geen betekenis in ontdekken. Ze schijnen weinig aandacht besteed te hebben aan wat toch een waardevolle aanwijzing had kunnen zijn. Smith, een Amerikaan die intussen een groot gedeelte van het eiland had gekocht, liet de steen plaatsen achter de haard in het huis dat hij op Oak Island had gebouwd en de steen zou daar minstens een halve eeuw blijven. Omstreeks 1860 werd de steen naar Halifax overgebracht en tentoongesteld in de winkel van de boekbinders A. & H. Creighton om geldschietters te werven met het doel de speurtocht naar de schat voort te kunnen zetten. De letters en tekens waren enigszins beschadigd. Maar een taalleraar wist te vertellen dat er stond 'tien voet beneden twee miljoen pond'.

De schatzoekers van 1804 vonden geen aanwijzingen van belang in de steen en lieten hem links liggen. Ze staken een koevoet in de aarde, die langzamerhand zó met water was doordrenkt, dat ze tegen elke twee emmers aarde één emmer water moesten verwijderen. Toen stootten ze op iets hard, dat niet meegaf en dat over de gehele breedte van de schacht scheen te lopen... Die ontdekking werd gedaan op een zaterdag in 1804 tegen het vallen van de avond. De schatgravers klommen uit de schacht in de overtuiging dat ze op het punt stonden een verbijsterende vondst te doen. Ze brachten de avond vrolijk door en bespraken hoe ze de schat zouden verdelen. De volgende dag, zondag, werd niet gewerkt. Maandagochtend keerden ze terug om... te ontdekken dat de schacht vol water was gelopen tot op 10 m van de rand. De mannen hoosden het water er met emmers uit. Maar hoeveel ze er ook uitschepten, het peil van het water bleef gelijk. Er werd een pomp gehaald, die in de schacht werd neergelaten. Maar de pomp begaf het en het werk werd een jaar lang stopgezet.

In het voorjaar van 1805 kwamen de schatzoekers terug en probeer-

Deze luchtopname van Oak Island laat zien hoe verwoestend men te werk is gegaan bij de talrijke opgravingen op dat deel van het eiland waar de zogenaamde Geldput zich zou bevinden.

De Geldput

Uitzicht vanaf het vasteland op Oak Island, het eiland met de geheimzinnige Geldput. De foto is waarschijnlijk genomen door een van de leden van de Oak Island Treasure Company, die door Frederick Blair kort na 1900 werd opgericht. In zijn boekwerkje voor de nieuwe vennootschap schreef Blair, dat hij van plan was gebruik te maken van de modernste apparatuur en dat zijn onderneming volledig zou slagen.

den de ondergelopen schacht droog te leggen door er een tweede schacht naast te graven. Op een diepte van ruim 33 m maakten ze een zijgang naar de eerste schacht. Er klonk een donderend geraas en het volgende ogenblik werden de mannen door een stortvloed van water overweldigd. Het gebeurde allemaal zó snel, dat de mannen van geluk mochten spreken dat ze het er levend vanaf hadden gebracht. De oude schacht was in elkaar gestort en even later was ook de tweede schacht 10 m van de rand met water gevuld. De geldschietters waren door hun kapitaal heen... En de opbrengst van de kostbare onderneming was twee onderwater gelopen putten en een grote stapel houtblokken... Smith schreef aan een vriend: 'Als de natuur niet zo zou hebben tegengewerkt, zouden we nu allemaal rijke mensen zijn.' Hij wist toen nog niet dat de natuur onschuldig was aan deze tegenslag. De ongelooflijke slimme constructie van de Geldput, zoals die toen werd genoemd, heeft men pas vele jaren later ontdekt.

Er werden geen nieuwe pogingen gedaan de Geldput uit te graven voor 1849. Toen kwam een nieuwe groep investeerders, uit een ander deel van Nova Scotia. Ze noemden zich het *Truro-syndicaat*. Er bestond echter een band met de groep van 45 jaar geleden. Dr. David Lynds van de nieuwe groep was familie van Simeon Lynds, de leider van de eerste groep. Anthony Vaughan, een van de drie jongens die de Geldput hadden ontdekt, was toen ver in de zestig. Hij wees het nieuwe genootschap de plaats van de Geldput. David McGinnis was intussen overleden en John Smith die tot 1857 heeft geleefd, schijnt geen actief aandeel in de volgende onderneming te hebben gehad. Beide schachten waren ingestort, maar na 12 dagen werken wist men een diepte van 26 m te bereiken in de eerste schacht. De werkzaamheden verliepen naar wens... Opnieuw moest het werk op een zaterdagavond worden stopgezet. De volgende dag waren de mannen opgelucht toen ze zagen dat er bijna geen water in de put was gesijpeld. Maar toen ze om twee uur uit de kerk kwamen ontdekten ze tot hun ontzetting, dat er 18 m water in de put stond.

Teleurgesteld, maar niet ontmoedigd begonnen de mannen de

schacht op maandag te hozen. Maar ze merkten al spoedig dat het resultaat hetzelfde was als 'soep eten met een vork,' in de woorden van een verslag uit die tijd. De mannen besloten met een monsterboor de bodem te onderzoeken, om uit te vinden welke hindernissen hun nog te wachten stonden. Een dergelijke boor, die door een paard in beweging werd gebracht, haalde monsters omhoog van de grondlagen die doorboord werden. Er werd een platform gebouwd even boven de waterlijn in de put en men boorde tot een diepte van 32 m. De eerste twee gaten werden aan de westzijde van de put geboord, maar de boring leverde alleen modder en stenen op. In het verslag van de man die de leiding had bij de werkzaamheden van de boringen aan de oostzijde van de put staat:

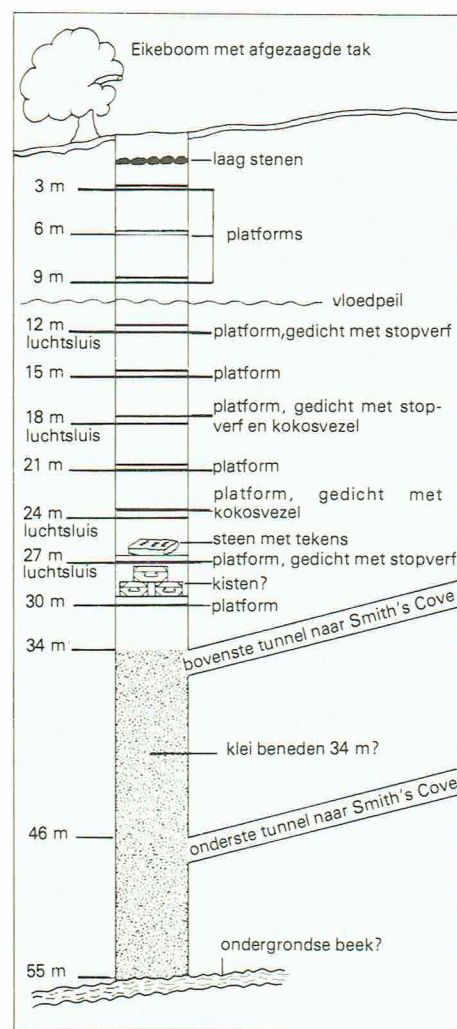
'Nadat we door het platform waren gegaan (de diepte die men in 1804 met de koevoet had bereikt), dat 12 cm dik was en van sparrehout bleek te zijn, zakte de boor 30 cm en ging vervolgens door 10 cm eikehout. Daarna ging de boor door 55 cm stukken metaal, maar de boor bracht niets omhoog dat op een schat wees, behalve drie schakels die eruit zagen als de schakels van een oude horlogeketting. Dan ging de boor door 20 cm eikehout, wat verondersteld werd de bodem van de eerste kist en de deksel van de volgende kist te zijn. Toen boorden we door 55 cm metaal, vervolgens door 10 cm eikehout en 15 cm sparrehout en tenslotte door 210 cm klei.'

Bij de tweede boring stootte men op het bovenste platform, evenals de eerste keer. De boor miste het eikehout dat men voor kisten had aangezien, hoewel de schokkende beweging van de monsterboor deed vermoeden dat de zijkant van een kist werd geraakt. Er werden evenwel splinters eikehout omhooggehaald en ander materiaal, dat kokosvezel bleek te zijn. Die boringen wezen uit dat de Geldput twee eikehouten kisten bevatte, die op elkaar stonden.

De laatste boring werd een gebeurtenis van het grootste belang. Men had de voorman, James Pitblado, gezegd voorzichtig om te springen met ieder stukje materiaal dat naar boven werd gebracht, zodat het microscopisch onderzocht kon worden. Wat er daarna gebeurde is niet helemaal duidelijk. Pitblado werd ervan beschuldigd 'iets' uit de boor te hebben gehaald, dat nauwkeurig te hebben bekeken en het toen in zijn zak te hebben gestopt. Toen hem werd gevraagd het te laten zien, weigerde hij. Hij zou gezegd hebben dat hij het bij de eerstvolgende vergadering van het Truro-syndicaat zou laten zien. Wonderlijk genoeg werd er geen poging ondernomen hem te dwingen het voorwerp af te staan, terwijl hij nooit op de vergadering is verschenen. Men vermoedt dat hij een gesprek heeft gehad met een plaatselijke zakenman die daarna het oostelijke deel van Oak Island heeft gekocht. Pitblado overleed twee jaar nadat hij van Oak Island was vertrokken. Het geheim heeft hij meegenomen in het graf.

Het Truro-syndicaat was zeker dat er zich twee kisten met schatten in de Geldput bevonden. Maar hoe men de schat moest blootleggen, wist men nog steeds niet. In 1850 werd een derde schacht gegraven aan de westkant van de put. Men groef door harde klei tot een diepte van 33,5 m zonder enig water tegen te komen. Evenals hun voorgangers in 1805, groeven de schatgravers een dwarstunnel naar de Geldput. Maar voor ze die hadden bereikt werden ze verrast door een stortvloed van water. Opnieuw mochten de arbeiders van geluk spreken dat ze er levend waren uitgekomen. Binnen enkele minuten was de nieuwe schacht voor meer dan de helft met water gevuld.

Pas toen dacht iemand eraan eens te gaan onderzoeken waar al dat water vandaan kwam. Een van de gravers die door de stortvloed was

Deze afbeelding laat de verschillende diepten van de Geldput op Oak Island zien, zoals ze verschenen voor het oog van de geestdriftige schatzoekers, die daar zwoegden en... investeerden. De bovenste en de onderste tunnel en de niveaus waarop ze gevonden werden, zijn duidelijk te zien.

Smith's Cove op Oak Island waar de schatzoekers de bron van het vernuftig aangebrachte beschermingssysteem ontdekten. De Geldput stroomde vol met zout water wanneer het vloed werd en zorgde er op die manier voor dat - zodra de schatgravers een bepaalde diepte hadden bereikt - de schacht onderwater kwam te staan.

overvallen had ontdekt dat het water zout was. De mannen stelden het waterpeil in de schacht vast en toen bleek dat het overeenkwam met het getij in de baai. Omdat er geen water door de ondoordringbare kleiwand kon doordringen, was de enige andere mogelijkheid dat de Geldput in verbinding stond met de zee. De mannen haastten zich naar de dichtstbijzijnde kreek, die Smith's Cove of ook wel Smugglers Cove werd genoemd, 150 m verderop. En daar werd de verbazingwekkende ontdekking bevestigd. Wanneer het eb werd 'stroomde er water uit het zand als een spons die wordt uitgeknepen'. De mannen begonnen in het strand te graven en op een diepte van een meter vonden ze een 5 cm dikke laag van dezelfde kokosvezel die in de Geldput was gevonden. Onder deze vezel bevond zich een 12 tot 15 cm dikke laag zeewier en daaronder was een hoeveelheid vlakke stenen aangebracht. Deze sponsachtige constructie liep over een kleine 50 m langs het strand op een hoogte tussen eb- en vloedniveau. Vijf afvoerbuizen die op een diepte van anderhalve meter van platte stenen waren gebouwd, leidden van daaraf naar een put in de vorm van een trechter, die juist boven het vloedpeil lag.

De afvoerbuizen waren zó goed gebouwd en beschermd, dat men bij het blootleggen van een ervan ontdekte dat er geen zand in kon doordringen dat het water zou kunnen belemmeren er doorheen te stromen. Van de put liep het water door een 150 m lange tunnel steeds dieper onder de grond en bereikte de Geldput op ongeveer 30 m diep-

te. De manier waarop de Geldput tot stand was gekomen was indrukwekkend. Maar de constructie van het vloedtunnelsysteem was ongetwijfeld het werk van een genie. Wanneer het getij in de baai steeg, werd het water door de kokosvezelspons opgezogen en door de afvoerbuizen en de tunnel naar de Geldput gevoerd. Zolang de put on-aangeroerd bleef, hield de druk van de aarde in de schacht het water tegen. Wanneer de aarde werd weggenomen, verminderde de druk. En wanneer de 'schatkisten' bijna waren bereikt, kwam het water van onderaf opzetten en de schacht liep vol.

Deze ontdekkingen versterkten de schatgravers in hun overtuiging, dat de Geldput een enorme schat moest herbergen. Waarom zou er anders zoveel moeite zijn gedaan om die te beschermen? De schatgravers begonnen een bekistingdam aan te leggen van 50 m lengte langs het midden van Smith's Cove. De bedoeling daarvan was dat gedeelte af te sluiten dat de tunnel van water voorzag. Maar nog voordat de constructie gereed was, werd die door een bijzonder hoge vloed vernield. Omdat de mannen er niet voor voelden een nieuwe dam aan te leggen, probeerden ze de loop van de tunnel over het eiland te onderbreken. Bij hun eerste poging, dicht bij Smith's Cove groeven ze een schacht, maar ze misten de tunnel.

In plaats van een nieuwe poging te wagen in dezelfde omgeving waar de tunnel toch het dichtst aan de oppervlakte lag, begonnen ze om een onbekende reden weer een schacht bij de Geldput te graven: de vijfde ditmaal. Op een diepte van 10 m stootten ze op een grote kei. Toen ze probeerden de kei te verplaatsen, stroomde er water in de schacht. De mannen namen aan dat dit betekende dat ze de tunnel hadden gevonden, hoewel ze hadden kunnen weten dat ze daarvoor te hoog zaten. Er werden zware balken ingedreven in de hoop dat de tunnel geblokkeerd zou worden. Een zesde schacht werd gegraven op 15 m afstand van de Geldput.

Op 36 m diepte in die zesde schacht, begonnen de schatgravers naar de oorspronkelijke schacht toe te graven. De dwarstunnel werd wijd: 1 m bij 60 cm. Op een zeker ogenblik gedurende het graven - gelukkig waren de meeste mannen aan het eten - bezweek de Geldput en stortte in de dwarstunnel. De schatgravers meenden dat de twee schatkisten van hun plaats gekomen waren en dieper in de Geldput waren gezakt. Het Truro-syndicaat had toen al bijna 20.000 dollar in de onderneming gestopt en zag zich genoodzaakt de werkzaamheden stop te zetten tot er opnieuw geld bijeengebracht zou zijn. De mannen van de Truro-groep hadden de schat niet gevonden, maar wel een belangrijke ontdekking gedaan. Ze hadden het raadsel van het onderwater-lopen van de schacht opgelost.

In 1859, nadat nogeens negen jaar waren verlopen, probeerden ze het opnieuw. Er werden nog verscheidene schachten in de buurt van de oorspronkelijke put gegraven, met de bedoeling de Geldput droog te leggen of de loop van de tunnel af te leiden. Op een bepaald tijdstip waren 33 paarden en een werkploeg van 63 man bij de pompen aan het werk. Maar het water bleef de schachten binnenstromen. In 1861 werden er stoompompen in werking gesteld, maar de ketel ontplofte bijna onmiddellijk. Eén man werd dodelijk gewond en de pogingen werden opnieuw opgeschort. Toen ook andere schatgravers hun geluk begonnen te beproeven, veranderde het terrein om de Geldput langzaam in een modderpoel. Overal werden schachten gegraven. Sommigen waren gevuld met water en andere met puin.

In 1866 werden de rechten van het Truro-syndicaat overgedragen aan een groep die zich het Halifax-syndicaat noemde. Ook zij bouwden in

In verbinding met het getij

Nog meer schatzoekers...

Deze gravure uit *l'Encyclopédie* van de Fransman Denis Diderot (1713-1784), laat de primitieve mijnbouwmethoden zien uit de tijd dat de Geldput vermoedelijk werd gebouwd. De man of mannen die de Geldput hebben ontworpen en gebouwd zijn buitengewoon begaafde kunstenaars in hun vak geweest.

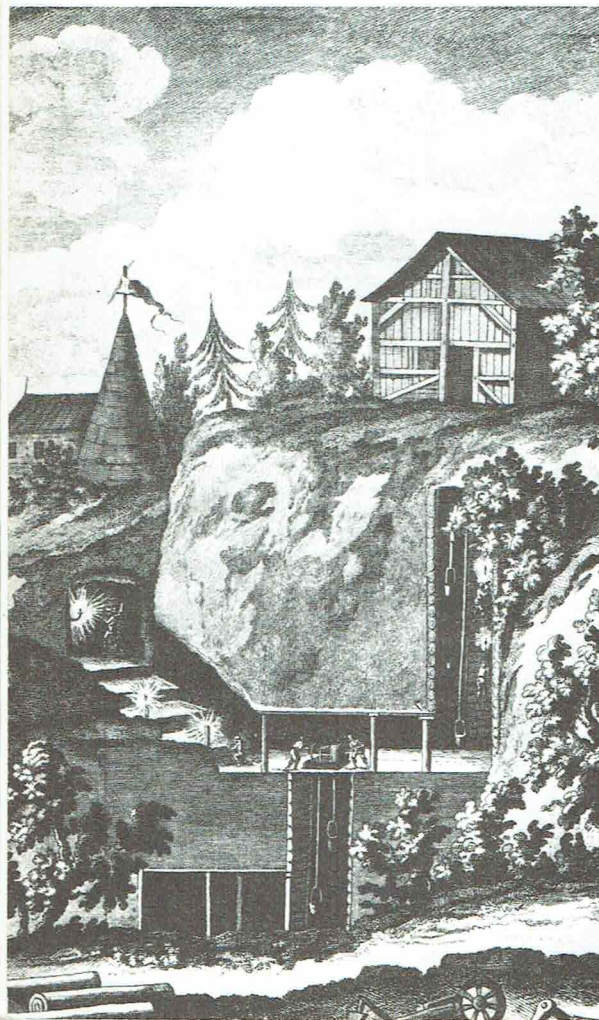
Smith's Cove een dam, die door het getij werd vernield. Die groep slaagde erin de plaats te bepalen waar de tunnel de Geldput binnenkwam. Dat was op 34 m diepte, 3 m dieper dan men oorspronkelijk had gedacht. De ingang van de tunnel was ongeveer 120 cm hoog en 75 cm breed en afgezet met ronde strandstenen. De kundigheid van degenen die de tunnel hadden gebouwd was verbazingwekkend.

Toen de mensen zich ervan bewust werden hoe uniek het systeem was om een schat te beschermen, begonnen ze zich af te vragen: 'Hoe hebben degenen die de schat hebben begraven zich voorgesteld die weer terug te krijgen?' Sommigen meenden dat er een manier moest zijn om door de tunnel bij de Geldput te komen. Anderen geloofden weer dat er een sluizensysteem moest bestaan, dat zonodig in werking gesteld kon worden. Isaac Blair, een van de leden van de Halifax-groep, zei tegen zijn neef Frederick: 'Ik heb genoeg gezien om er zeker van te zijn dat er een schat ligt begraven. Maar ik weet ook voldoende dat ik durf te zeggen dat men die schat nooit te pakken zal kunnen krijgen.'

Frederick Leander Blair zou later een grote rol spelen in de geschiedenis van de schatzoekerij op Oak Island. Hij was 24 jaar toen een nieuwe groep belangstellenden in 1891 de Oak Island Treasure Company oprichtte. Blair stelde een boekwerkje samen voor de belanghebbenden. Daarin verklaarde hij dat de leden van plan waren 'de modernste apparatuur te gebruiken om de waterloop van de tunnel af te snijden... De maatschappij meent dat deze poging volledig zal slagen. Dan zal het niet moeilijk zijn om de Geldput zo droog te pompen als op de dag toen de schat in de put werd geplaatst.' Het was echter vergeefse hoop! Evenals hun voorgangers begonnen de mannen die het water moesten onderscheppen niet te graven in de kreek maar aan het einde van de ingang bij de tunnel. En uiteindelijk keerden ze, evenals al hun voorgangers, bij de Geldput terug. De plaats van de put was toen vrij onduidelijk geworden. Toch lukte het de schatgravers hem terug te vinden door een dwarstunnel van een ernaast gelegen schacht. Ze groeven omhoog tot ze op een platform stootten dat door een van de vorige ondernemingen was achtergelaten. Tegen die tijd waren de financiën wat krap geworden. Het werk werd pas acht jaar later, in 1897, voortgezet bij Smith's Cove. Blair boorde daar vijf putten door de ingang van de tunnel.

Bij de derde boring stootte men op zout water. Men liet een lading van 75 kg dynamiet zakken en toen die tot ontploffing werd gebracht ontstond er grote beroering in het water van de Geldput 140 m verderop. Omdat men meende de tunnel te hebben geblokkeerd, keerde de groep van Blair terug naar de Geldput, maar nog steeds lukte het niet de put met pompen droog te krijgen. En zo besloot men in de put te gaan boren.

Eerst werd een buis van 8 cm doorsnee in de put neergelaten, zodat de boor beter zou kunnen werken. De buis werd echter op een diepte van 38 m tegengehouden door een stuk ijzer en alle pogingen om de buis erlangs te voeren, mislukten. Vervolgens werd een 4 cm dikke boor in de buis gebracht. Die kwam aan de hindernis voorbij en ging tot 46 m diepte. Daar kwam de boor in aanraking met een laag zachte steen waarvan men vaststelde dat het cement was. Vijf centimeter onder het cement ging de boor door 13 cm eikehout. De schatzoekers meenden dat ze eindelijk op het punt gekomen waren dat de Geldput zijn geheim moest prijsgeven. Maar toen begon de boor kuren te vertonen. Hij zakte nog 5 cm en bleef rusten op wat grote metalen voorwerpen bleken te zijn, die enigszins van links naar rechts konden wor-

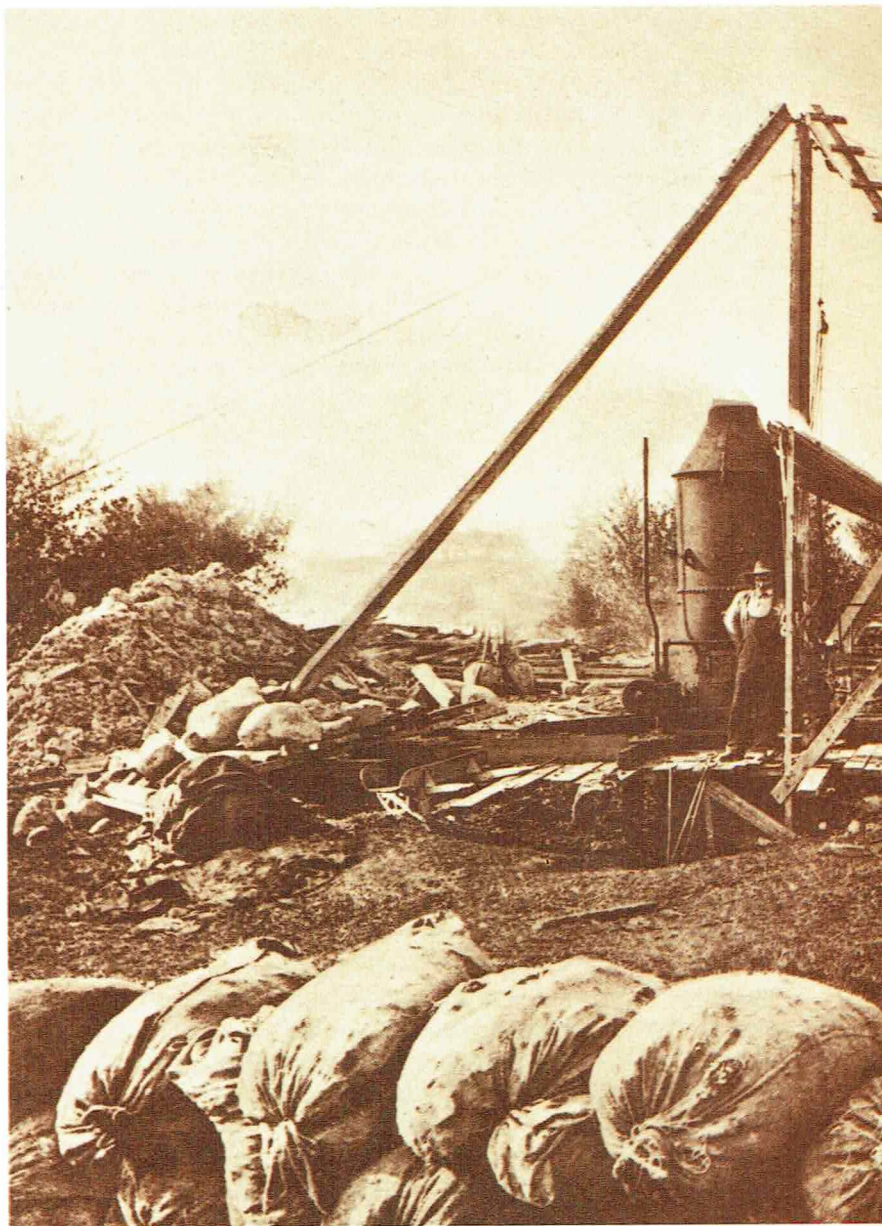
den bewogen. De beweging van deze voorwerpen belemmerde de boor in zijn werking.

Toen de boor er uiteindelijk toch aan voorbij kwam, stuitte die op los metaal. Dat materiaal bood weer op een andere manier weerstand aan de boor. Men werkte toen verder door de boorstaven omhoog te halen en ze weer te laten zakken. Steeds wanneer de boorstaven omhooggehaald werden, bleven er stukjes metaal achter in de open ruimte tussen de boor en de bodem van het boorgat. Op een bepaald ogenblik werd er een stukje materiaal omhooggebracht dat men als perkament herkende. Dat stukje bestaat nog altijd en is in het bezit van M.R. Chappell uit Nova Scotia. De letters V.I. zijn er duidelijk op te onderscheiden. Ten slotte ging de boor door de laag los metaal en stuitte op een andere laag grote metalen voorwerpen. De aard van het metaal wordt niet vermeld in het rapport dat door William Chappell is geschreven, een van de mannen uit de groep. Maar niemand twijfelde eraan dat ze op een kist waren gestoten die kleine stukjes metaal bevatte, wat heel goed munten zouden kunnen zijn.

Edward Hopper, een lid van de groep die op die dag bij de schacht was, schreef aan een vriend in Londen: 'Ik ben in mijn leven nog niet zo opgewonden geweest als op dat ogenblik. We voelden dat we op het punt stonden het vernuftigst verborgen geheim op aarde te ontsluiten. De schat scheen opeens minder belangrijk te zijn. Het was de oplossing van het raadsel dat ons in de grootste spanning hield.'

De volgende stap was het inbrengen van een pijp beneden de diepte van 38 m om het boven te vergemakkelijken zo monsters te verkrijgen van de stukjes metaal. Nadat de boor was opgehaald, bracht men een buis aan van 4 cm doorsnee binnen de 8 cm pijp. Maar de buis werd tegengehouden door een ijzeren voorwerp, en tegen de harde

Deze foto van de omgeving van de Geldput werd tussen 1896 en 1897 gemaakt op Oak Island in de tijd dat Blairs Truro-syndicaat zeer actief op het eiland was. Het doel was de ligging van de tunnel te bepalen, die te ondermijnen en de hindernissen uit de weg te ruimen die het naar boven halen van de schat belemmerden.

Deze foto werd gemaakt gedurende de werkzaamheden van de Blair Company op Oak Island, omstreeks 1915. In november 1920 liet Blair weten dat de put was ingestort: 'Ook de grond rondom de put is ingezakt en in en om de put staat veel water.' Desondanks bleef Blair optreden als een soort adviseur voor anderen die de schat probeerden te veroveren. Tot zijn dood in 1945 was hij ervan overtuigd, dat de Geldput de schat op een dag zou prijsgeven.

wand van de put gedrukt. Toen de 4 cm boor opnieuw werd ingebracht, volgde die de loop van de verbogen buis. Het boorgat in de kist was verloren gegaan! Er werden onmiddellijk andere boren naar beneden gelaten, waarvan er één de wand van de kist scheen te raken. Een andere drong door in een waterloop. Het water spoot door de pijp omhoog in een tempo van bijna 2000 liter per minuut en doorweekte de hele omgeving.

Blair kwam tot de slotsom dat er een tweede tunnel moest zijn. Om dat te kunnen vaststellen, goot hij rode verf in de put. En inderdaad verscheen er een rode verkleuring op drie verschillende plaatsen op 200 m afstand van de put, die keer aan de zuidkust. Hij liet niet minder dan zes schachten graven - in totaal waren er toen negentien gegraven - tussen de Geldput en de kust in een poging om de tweede tunnel te ontdekken. Bij alle zes moesten de werkzaamheden worden gestaakt, omdat er water in begon te stromen. Al spoedig werd de he-

Met lege handen vertrokken

le omgeving een poel van klei en modder en de plaats van de Geldput werd steeds minder zeker. Uiteindelijk moest de groep, die intussen 115.000 dollar had uitgegeven, de werkzaamheden stopzetten. Blair had niet genoeg geld om alleen door te gaan. Later zag hij evenwel kans de andere aandeelhouders uit te kopen en in 1905 verkreeg hij erfpacht voor het oostelijke deel van het eiland. Tot aan zijn dood in 1954 heeft hij nooit de hoop opgegeven dat de schat zou worden gevonden.

Optimistische schatgravers verschenen één voor één op het eiland. Ze vroegen zijn advies of riepen zijn hulp in, stortten hun geld in de bodemloze Geldput en vertrokken met lege handen.

In 1909 verscheen kapitein Harry Bowdoin, een rijke ingenieur uit New York die al even rijke vrienden had. Bowdoin maakte de Geldput schoon tot een diepte van 34 m en liet een kernboor naar beneden brengen. Op een diepte van 45 m boorde men door wat een laag ce-

Een kaart van het eiland

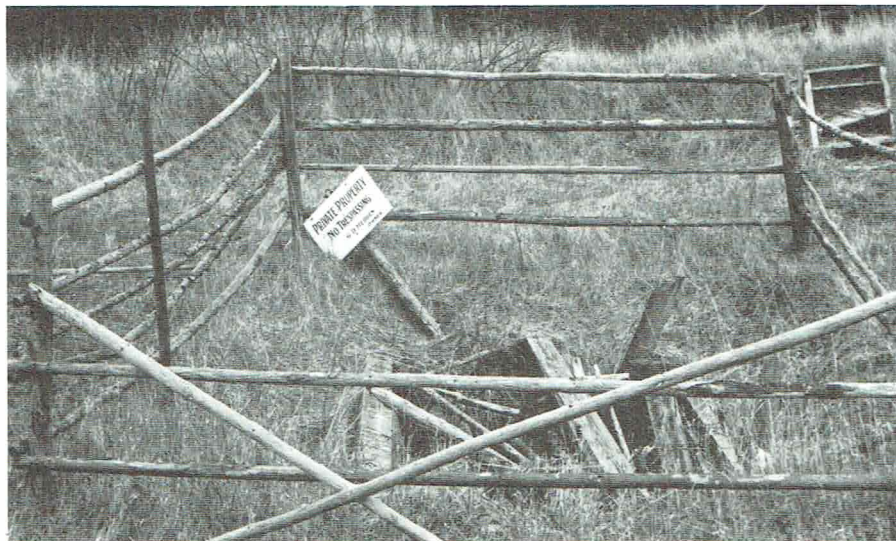
ment leek te zijn. Het enthousiasme van de schatgravers nam toe, toen er werd geopperd dat ze het deksel van de schatkist hadden bereikt. Maar onder die laag bevond zich alleen maar gele klei. En onderzoek van het 'cement' wees uit, dat het niets anders was dan natuurlijke kalksteen, 'met oneffenheden door de inwerking van water'. In 1912 richtte professor S.A. Williams uit de Amerikaanse staat Wisconsin, de zogenoemde Oak Island Salvage Compagny op. Hij had het plan gevat om met de potasvriesmethode (calciumchloride) voorgoed af te rekenen met de modderpoel, waarin de Geldput was veranderd. Dat plan is echter nooit verwezenlijkt.

In 1931 kwam William Chappell, die met Blair in de onderneming van 1897 had gezeten, met 50.000 dollar naar Oak Island terug. Hij groef een schacht op de plaats waar men meende dat de Geldput zich bevond. Hij bracht een houweel, een mijnwerkers-olielamp en een kop van een bijl boven de grond, waarvan men veronderstelde dat ze ongeveer 250 jaar oud waren. Blair begreep niet wat er gebeurd was met het hout, het cement en de stukjes metaal waaronder - zo meenden ze destijds - de schat verborgen zou liggen. Hij begon te geloven dat de schat dieper gezakt was en in een of andere natuurlijke holte in het gesteente terechtgekomen was als gevolg van de werkzaamheden in de Geldput. Later heeft men inderdaad kunnen aantonen dat de eronder liggende kalksteen verscheidene holen en gaten bevatte.

In 1933 verscheen Thomas M. Nixon uit Brits Columbia op Oak Island. Hij geloofde dat de Inka's een schat op het eiland verborgen hadden. Hij stelde voor een groot terrein om de Geldput in te sluiten in een ring van in elkaar grijpende heipalen. Als hij die kostbare onderneming inderdaad zou hebben uitgevoerd, dan zouden misschien veel raadsels zijn opgelost. Maar in plaats daarvan deed hij hetzelfde als zijn voorgangers. Hij groef verscheidene schachten om de Geldput heen en vertrok evenals zijn voorgangers met lege handen.

Na Nixon beproefde de rijke zakenman Gilbert D. Hedden uit New York zijn geluk. Na twee seizoenen lang te hebben gegraven en geboord kwam hij tot de slotsom dat de kisten waar de schat eens ingezeten had, weggerot moesten zijn in de voortdurend door water verzadigde bodem. Hij hield het erop dat de schat verspreid lag in de klei. Hedden getroostte zich de moeite het eiland te onderzoeken en deed een belangrijke ontdekking in het warrige struikgewas aan de

De tweede van de twee schachten die door de rijke zakenman Gilbert D. Hedden uit New Jersey in 1936 werden gegraven. Nauwkeurig onderzoek had Hedden ervan overtuigd dat de schat van Oak Island de buit van de 17e eeuwse zeerover kapitein William Kidd was. De schachten van Hedden bereikten een diepte van 46 en 38 m. Zijn groep verrichtte talrijke boringen, maar tussen 45 en 48 m bleef de boor steken op balken. Hedden gaf er toen de brui aan, hoewel hij ervan overtuigd was dat de schat zich tussen 50 en 55 m onder de grond moest bevinden.

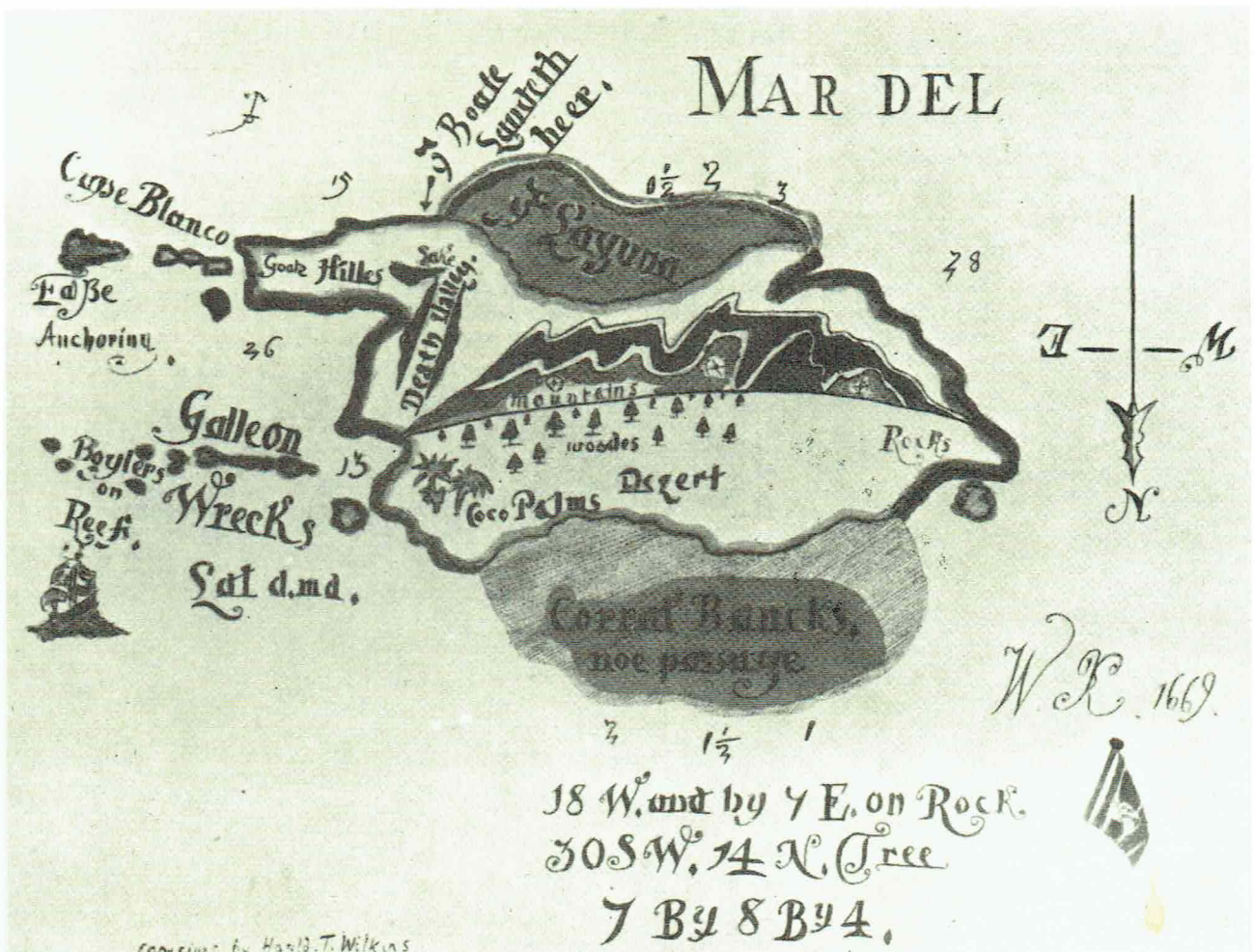

rand van de zuidelijke kust. Op de grond was een driehoek van strandstenen uitgelegd, waarvan de basis een golvende lijn was. De zijden van de driehoek waren 3 m lang en een pijl van stenen liep schuin door de basis naar de top. De pijl wees pal naar het noorden, naar de Geldput. Gilbert D. Hedden had dat teken niet bij toeval gevonden. Hij was erheen geleid door de aanwijzingen te volgen in het boek *Captain Kidd and his Skeleton Island* (Kapitein Kidd en zijn Skelet Eiland), dat in 1935 door Harold Wilkins was geschreven. In dat boek was een kaart van een eiland opgenomen dat in veel opzichten op Oak Island leek. De kaart bevatte de volgende aanwijzingen:

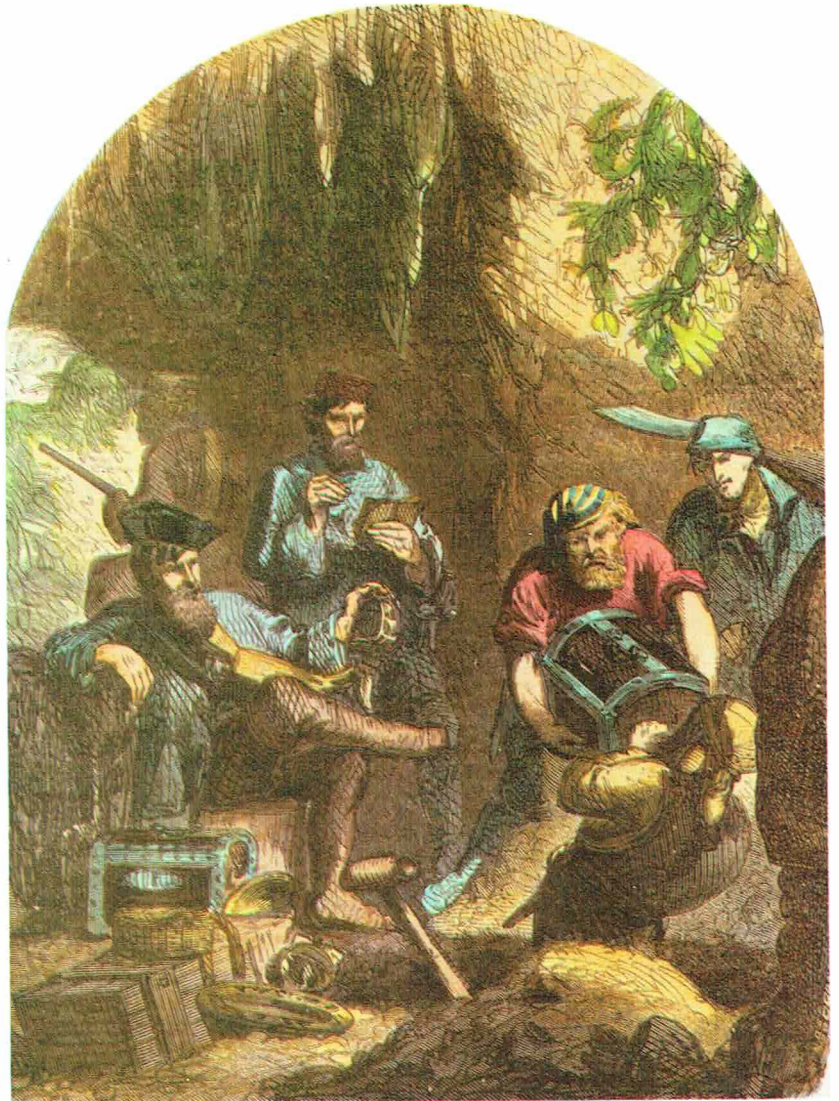
- 18 West en bij 7 Oost op rots
- 30 Zuidwest 14 Noord boom
- 7 bij 8 bij 4

Met het boek van Wilkins in zijn hand doorzocht Hedden de grond rondom de Geldput. Hij ontdekte een grote granieten steen precies ten noorden van de put, waarin een gat was geboord. Toen herinnerde Blair - die nog steeds als raadgever bij alle zoekoperaties werd beschouwd - zich eenzelfde steen, die hij 40 jaar tevoren bij Smith's Cove had gezien. Ze vonden die steen terug en ontdekten dat de afstand tussen de twee stenen meer dan 25 roeden bedroeg, een oude maat-eenheid, die gelijk is aan 5 meter. Hedden en Blair haalden er twee landmeters bij. Die berekenden een positie die 18 roeden van de westelijke steen en 7 roeden van de oostelijke steen was verwijderd. Dertig roeden ten zuidwesten daarvan lag het struikgewas waar de

De kaart uit het boek *Captain Kidd and his Skeleton Island* (Kapitein Kidd en zijn Skelet Eiland) dat in 1935 werd uitgebracht. De overeenkomsten tussen het eiland op de kaart in dat boek en Oak Island waren treffend. Naar aanleiding daarvan reisde Hedden naar Engeland om Wilkins op te zoeken. Wilkins wist Hedden ervan te overtuigen dat hij de kaart had nagetekend van originele kaarten, die - naar men zei - aan kapitein Kidd hadden toebehoord. Hedden wist op zijn beurt Wilkins ervan te overtuigen dat de kaart uit het boek een tekening van Oak Island was. Verder onderzoek bracht aan het licht dat de kaarten stamden uit 1669. Kidd was toen pas 20 jaar oud. Het leek dan ook onwaarschijnlijk dat Kidd op zo'n jeugdige leeftijd een dergelijke schat had weten te bemachtigen en die op zo'n vernuftige manier op het eiland zou hebben verborgen.

Rechts: Kapitein Kidd houdt toezicht, terwijl een schat in een grot wordt verborgen. Intussen noteert een van zijn mannen waar de schuilplaats zich precies bevindt. Nadat Hedden en Blair een dergelijke kaart hadden gezien, waren ze er zeker van dat de schat van kapitein Kidd op Oak Island was begraven.

Onder: Kapitein Kidd (rechts) aan de balie van het Engelse Lagerhuis, in maart 1701. De zeerover kapitein Kidd moest terechtstaan omdat het niet duidelijk was of hij tijdens zijn rooftochten voor zichzelf optrad of in opdracht van bepaalde Engelse edellieden, toen hij kapitein op het piratenschip *Adventure* was. Kapitein Kidd werd schuldig bevonden aan moord en zeeroverij en is in mei van datzelfde jaar in Londen opgehangen.

pijl was aangetroffen die in noordelijke richting naar de Geldput wees. De boom die er eens boven had gestaan was al lang verdwenen, maar hij moest in ieder geval meer dan 14 roeden naar het noorden toe hebben gestaan. Wat de laatste regel van de aanwijzingen betekende (7 bij 8 bij 4) konden Hedden en Blair niet zeggen. Maar de twee eerste regels waren voldoende om hen ervan te overtuigen, dat de schat in de Geldput aan kapitein Kidd had toebehoord.

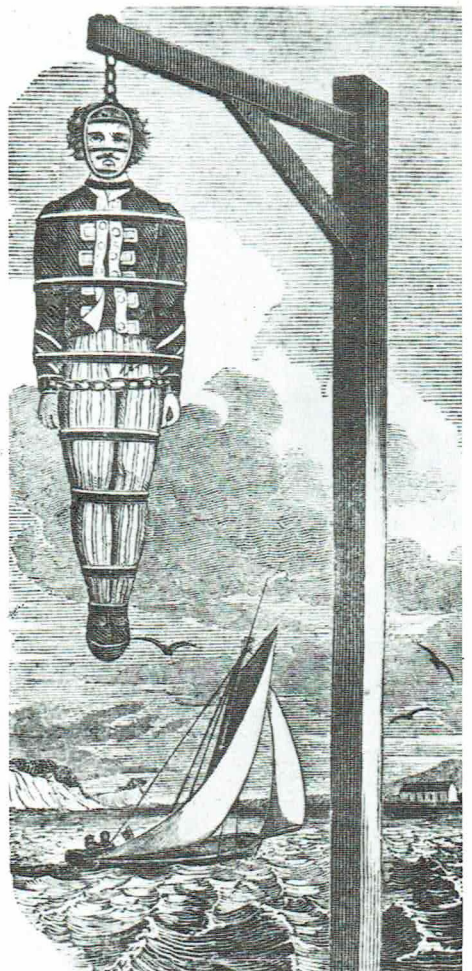
Hedden vertrok naar Engeland om daar met Wilkins over te praten. Die toonde zich erg verrast, toen hij van de raadselachtige put op Oak Island hoorde. Hij ontkende ook maar iets van Oak Island af te weten. De kaart in zijn boek - zo zei hij - had hij uit zijn geheugen getekend, nadat hij een aantal, blijkbaar echte, Kidd-kaarten had mogen inkijken bij Hubert Palmer, een antiek-verzamelaar. Wat de aanwijzingen betreft, die zou hij zelf hebben bedacht. Er zouden in totaal vier Kidd-Palmerkaarten, zoals ze werden genoemd, bestaan. Ze zouden zijn gevonden in drie zeemanskisten en in een eiken schrijftafel, die Palmer tussen 1929 en 1934 had gekocht. Men zei dat ze eens aan kapitein Kidd hadden toebehoord. Eén kist zou bewaard zijn gebleven bij de familieleden van de gevangenisbewaarder van Kidd in de Newgate-gevangenis, waar hij in 1701 werd opgehangen wegens zeeroverij in de Indische Oceaan. Alle kaarten beeldden hetzelfde eiland af en verscheidene droegen het jaartal 1669. De kaarten die zich nu in Canada bevinden worden beschouwd als originele 17e eeuwse kaarten. En juist het bestaan van die kaarten heeft een nieuw raadsel toegevoegd aan het Oak Island-mysterie. De verwijzing naar de Chinese Zee op één van de kaarten werd voor een opzettelijke poging tot misleiding aangezien, terwijl er tevens een woordspeling in de verwijzing verborgen zou zijn: Het Franse woord voor eik is *chêne*. En de Engelse uitspraakverbastering klinkt als het Engelse 'China'. Tegen deze theorie spreekt het feit dat Kidd in 1669 pas 20 jaar oud was. En hoewel men niet op de hoogte is van zijn rondzwervingen in die tijd, is het niet waarschijnlijk dat hij in zijn jonge jaren zoveel rijkdom zou weten hebben te vergaren.

Na Hedden verscheen Edwin H. Hamilton, een werktuigkundig ingenieur op Oak Island. Hij boorde tot 55 m diepte. Dat is dieper dan alle anderen vóór hem hadden gedaan. Hij vond de oorspronkelijke Geldput en deed twee belangrijke ontdekkingen. Hij stelde vast dat de tweede tunnel de Geldput op 46 m diepte binnenkwam en wel aan dezelfde kant als de eerste, die op een diepte van 34 m was aangelegd. Beide tunnels liepen dus van Smith's Cove naar de Geldput, de een boven de ander. Hij wist ook een verklaring te geven voor de rode verf van Blair die aan de zuidkust was verschenen: Op een diepte van 55 m liep een natuurlijke beek door de voet van de put van noord naar zuid.

Onverschrokken gravers bleven zich aanmelden. Zo verscheen er op een dag eens op Oak Island een jonge man met alleen maar een houweel en een schop. In 1955 werkte een oliemaatschappij uit Texas vier weken lang bij de Geldput. In 1963 vond een tragedie plaats. Robert Restall, een vroegere stuntrijder uit een circus, had toen vijf jaar lang bij de put gewerkt. Op 17 augustus 1963 werd hij bedwelmend door uitlaatgassen van zijn pomp, die de schacht binnendrongen. Zijn 20 jaar oude zoon John en twee mannen kwamen om het leven bij een vergeefse poging hem te redden. Kort voor zijn dood had Restall in de schacht een steen gevonden. Hij meende dat daarop het jaar 1704 duidelijk te onderscheiden was. Dat was voor hem het bewijs dat de schat in 1704 was begraven.

Het verhaal van kapitein Kidd

Het dode lichaam van kapitein Kidd aan de galg. Na de terechtstelling werd het stoffelijk overschot van een piraat diwijs in kettingen gebonden aan de oever van een rivier. Voorbijvarende schepen moesten dat zien als een waarschuwing voor de wrede bestraffing die volgde op zeeroverij.

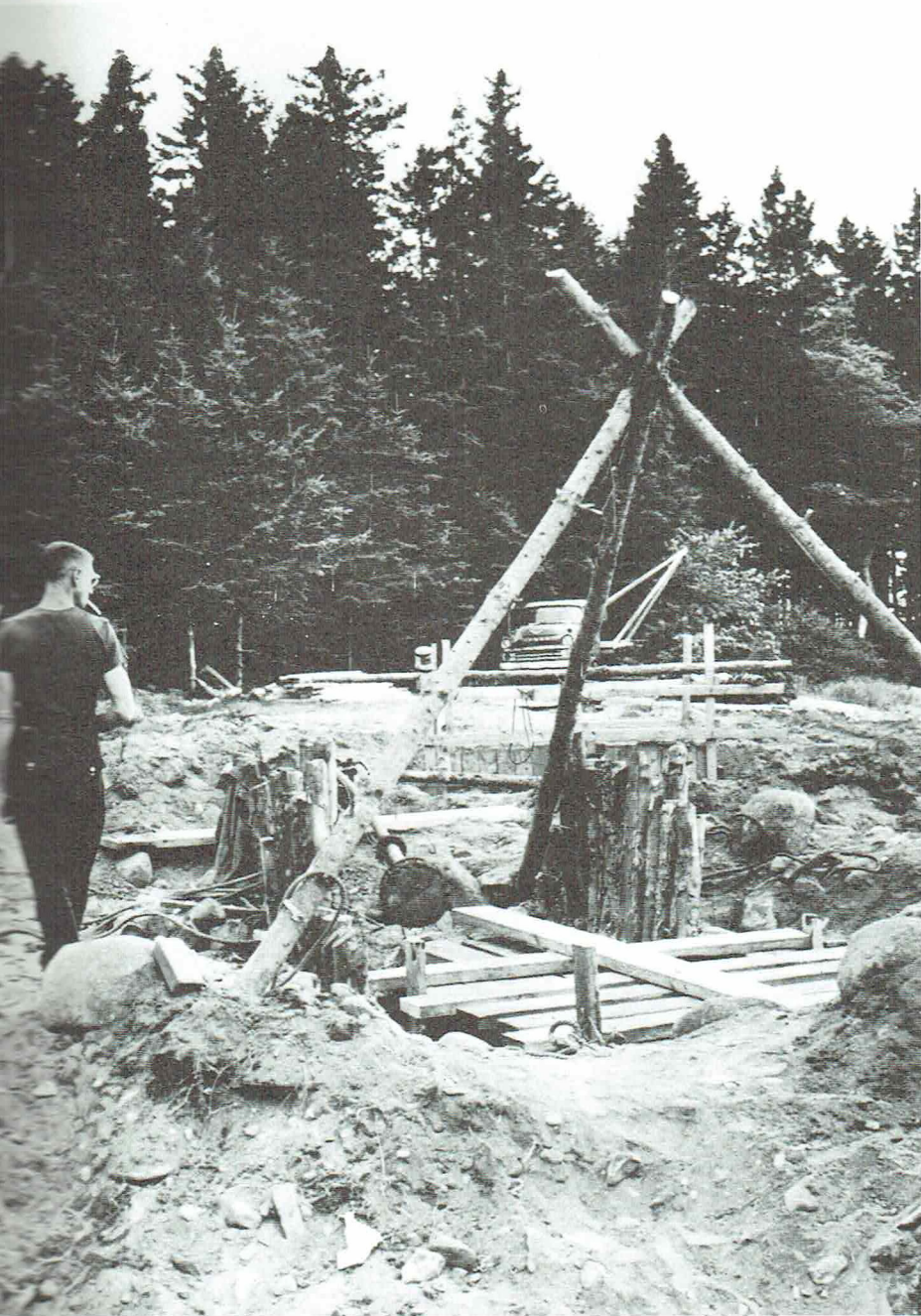
Deze foto werd in 1949 genomen van de schacht die Edwin H. Hamilton op Oak Island groef. Deze schacht was 55 m diep, dieper dan alle andere schachten die ooit waren gegraven. Het lukte Hamilton de plaats te bepalen van de tweede tunnel naar de Geldput op 46 m diepte en hij ontdekte een natuurlijke beek op een diepte van 55 m.

In 1965 werden door de Amerikaanse geoloog Robert Dunfield op grote schaal graafwerkzaamheden verricht. Dunfield legde een dam aan vanaf het vasteland om een meer dan 20 m hoge boortoren naar het eiland over te brengen. In zes weken had hij een 25 m breed en 40 m diep gat gegraven, op de plaats waar zich de Geldput eens had bevonden.

Een andere diepe schacht verwoestte de plaats waar de 'stenen driehoek' had gelegen en een derde, 25 m brede en 30 m diepe schacht werd gegraven in de buurt van Smith's Cove. Aan het eind van het jaar had Dunfield al 120.000 dollar uitgegeven. Hij zei: 'Ik ben aan het eind van mijn Latijn, maar ik voel er vervloekt weinig voor om het op te geven. Ik ga door tot ik slaag of bankroet ga, maar ik ben van plan te slagen.' Dat gelukte hem echter niet.

Rupert Furneaux, die in zijn boek *The Money Pit Mystery* (Het Raadsel van de Geldput) (1972) de veelbewogen geschiedenis van Oak Island goed heeft beschreven, bezocht het eiland na de 'bestorming' van Dunfield en besepte dat het oostelijke deel 'verwoest' was. Toen hij over het eiland rondliep, herinnerde hij zich de woorden, dat het eiland zijn geheim pas zou prijsgeven als de laatste eik zou zijn verdwenen. Furneaux wist dat zwarte mieren al enige jaren lang grote schade aan de eiken hadden toegebracht. Bij zijn zwerftocht trof hij maar twee eiken aan, die allebei dood waren. Ze stonden op het punt om te vallen tussen de sparren, die hun plaats al aan het innemen waren. Dat was in 1967. Zou Oak Island zijn geheim nu spoedig prijsgeven?

Intussen had Furneaux zich voorgenomen uit te vinden wie de Geldput had gebouwd. Hij verwierp het zeemansverhaal van kapitein Kidd volledig op grond van het feit dat de opzet gespecialiseerde technische vaardigheid vereiste. Alleen al het bouwen van de twee tunnels, elk meer dan 150 m lang, moest een vastberaden groep mannen vele weken, misschien wel maanden hebben gekost. De bemanning van een zeerooverschip, die alleen op avontuur en buit uit was, zou er beslist niet zoveel tijd en inspanning aan hebben besteed.

Vijf jaren van hard werken

Links de verzegelde schacht die gegraven werd door Robert Restall. 'Iedereen die voldoende geld heeft en de juiste uitrusting, kan het goud bereiken,' zo voorspelde hij. Maar na vijf jaar van hard werken, werd hij in augustus 1963 - toen hij zich in de schacht bevond - door uitlaatgassen van zijn pomp gedood. Zijn zoon John en twee mannen verloren het leven toen ze hem tevergeefs probeerden te redden.

Furieux kwam tot de slotsom dat de put moest zijn aangelegd door een groep vaardige technici onder leiding van een kundig ingenieur. Toen Furieux zich in de plaats van de geheimzinnige ingenieur dacht, meende hij dat het grootste probleem geweest moest zijn de tunnel in een rechte lijn van Smith's Cove naar de Geldput te leiden. De lijn van de tunnel ligt 14 graden ten zuiden van een rechte oost-westlijn. De mannen, die in het schemerige licht van een tunnel moesten werken, zouden hoogstwaarschijnlijk gebruik gemaakt hebben van een kompas. En in dat geval zouden ze naar het westen toegewerkt hebben. Ze zouden dat alleen hebben kunnen doen in een jaar dat de magnetische afwijking van het werkelijke noorden - en het werkelijke westen - 14 graden was. Een dergelijke afwijking was in de

Hierboven mevrouw Mildred Restall bij de schacht waar haar man en zoon de dag ervoor om het leven waren gekomen. Kort voor zijn dood had Restall een steen gevonden, met daarop de datum 1704. Dat was voor hem een bewijs dat de schat in 1704 was begraven.

Een toeristische attractie

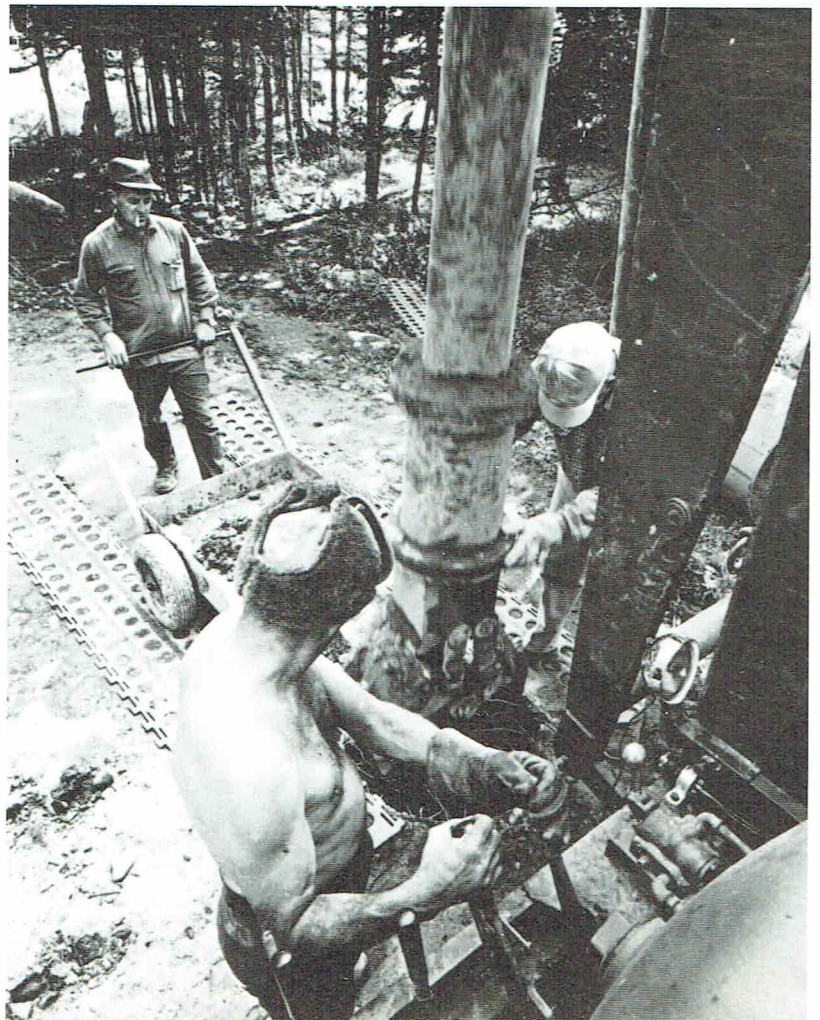
Hierboven Sir Henry Clinton tijdens de Amerikaanse Vrijheidsoorlog. Een theorie omtrent de Geldput luidt, dat die op het bevel van Clinton werd ontworpen en gegraven, mogelijk onder leiding van zijn bijzonder kundige genie-officier John Montrésor. Men zou een veilige plaats gezocht hebben om in geval van een nederlaag of terugtocht grote sommen oorlogsgeld te verbergen.

Rechts: De jacht op de schat wordt voortgezet. Nog in 1970 vormde een groep zakenmensen de Triton Alliance Company. Omstreeks november 1971 liet de groep weten, dat ze een onderwatertelevisiecamera op een diepte van 62 m hadden gebracht, die de vage omtrek van een aantal koffers of kisten had waargenomen. Maar duikers, die in dezelfde schacht tot een niet nader genoemde diepte afdaalden, vonden niets.

laatste eeuwen twee keer voorgekomen: in 1611 en in 1780. Wanneer men rekening houdt met de beschrijving van de jongens die de put in 1795 ontdekten, zou het jaar 1780 wel waarschijnlijk kunnen zijn. Op de open plek waren duidelijk werkzaamheden verricht, omdat er nieuw struikgewas begon te groeien.

Furieux meent dat Engelse ingenieurs de put op Oak Island hebben gegraven, mogelijk in opdracht van Sir Henry Clinton, de Engelse opperbevelhebber tegen de Amerikanen in de Vrijheidsoorlog. Hij was van 1778 tot 1782 in New York gelegerd, maar had het bevel gekregen zich zonodig terug te trekken in de Canadese stad Halifax. Furieux leidde daaruit af, dat Clinton mogelijk heeft gedacht dat het verstandig was een schuilplaats in gereedheid te brengen om grote sommen oorlogsgeld te verbergen. Die zouden hem vanuit Engeland worden toegezonden om oorlog te kunnen voeren, in het geval hij zich op Halifax zou moeten terugtrekken. In bepaalde jaren waren die bedragen meer dan 1 miljoen pond. Oak Island kan daartoe zijn voorgesteld door Clintons goede vriend John Montrésor, hoofdgenieur bij het Engelse leger en de man die Mahone Bay enige jaren tevoren had bestudeerd. De soldaten die het werk uitvoerden waren vermoedelijk afkomstig uit Halifax, 65 km verder naar het noorden toe aan de kust.

De lichten waarbij de mannen 's nachts op het eiland werkten, kunnen heel goed de aanleiding zijn geweest tot het spookverhaal. De namen van de genie-officieren die zich in die tijd in Amerika bevonden zijn bekend. Maar wie van hen belast is geweest met de leiding van de werkzaamheden op Oak Island zal nog moeten worden opgehelderd,

dat wil zeggen als de veronderstelling van Furneaux juist blijkt te zijn.

Hoe dachten de Engelsen het geld weer te voorschijn te halen uit de put, die toch zo goed door de tunnels werd beschermd? Het antwoord van Furneaux was, dat men nooit van plan is geweest het geld zó diep te begraven. Nadat de put was gegraven, maar vóórdát de tunnels daarop waren aangesloten, had de bevelvoerende officier - mogelijk met de hulp van enkele vertrouwelingen - op een veel hoger peil in de zijwand van de put een gat gegraven, eerst opzij en dan weer omhoog. Deze hooggelegen ruimten waren bestemd om het geld in te bewaren. Men zou het er zelfs van bovenaf hebben kunnen uithalen, zonder in de put te gaan graven. Ieder die dat niet wist, zou verwachten dat de schat zich op de bodem van de put zou bevinden, de plaats waar inderdaad alle schatgravers zijn gaan zoeken. Wanneer de oorlogsgelden werkelijk op Oak Island begraven zijn geweest - zo stelt Furneaux - dan moet het kort daarna weer zijn weggehaald. Wanneer dat niet het geval is geweest, dan zal de Engelse oorlogsboekhouding een groot tekort vertonen.

Hoe aantrekkelijk deze oplossing er in vele opzichten uitziet, hij laat toch enige vragen onbeantwoord. Wat waren bijvoorbeeld de voorwerpen waar de drillboor in 1849 op stuitte? En die welke Blair en Chappell in 1897 hadden aangeboord? Wat is er met deze voorwerpen gebeurd? Hoe is een stuk perkament zo diep in de grond terechtgekomen? Veel mensen geloven dat de schat nog altijd ergens diep verborgen ligt in de raadselachtige Geldput, waar nu niet meer dan een modderpoel van over is. De verwoede pogingen om het bestaan van de schat te bewijzen, hebben de schatzoekers geen rijkdom opgeleverd, maar een vermogen aan geld gekost.

Toeristen kijken naar de modderpoel die de Geldput is geworden na onophoudelijke opgravingen op Oak Island. Zal de Geldput zijn geheim op een dag prijsgeven?

Medewerkers

Coördinator oorspronkelijke
serie: John Mason
Art Direction: Grahame Dudley
Vormgeving: Ann Dunn,
Julia Jones
Redactie: Mitzi Bales,
Nina Shandloff
Research: Frances Vargo
Redactionele adviezen:
Beppie Harrison
Eindredactie:
Birgitta Bouland-de Ruyter
Hoofdredactie:
Jos van der Woensel
Samenstelling: Dick van Koten
Coördinatie: Peter van der Gaag
Art Direction Lekturama:
Anton P.A. Kops
Vormgeving Lekturama:
Gerrit van Rhijn
Productie: Lea van Popering,
Marianne Mets,
A.J. Wondergem, Jan Zaal

© 1979 Aldus Books Londen
First published in the United Kingdom
in 1979 by Aldus Books Londen
© MCMLXXIX
Christoph Columbus
Verlags AG - Glarus
Nederlandse taal:
Lekturama Rotterdam
Printed in Yugoslavia
Mladinska Knjiga
Ljubljana